

Regeringens proposition

1978/79: 91

**om ändring i lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner,
m. m.;**

beslutad den 22 februari 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULISTEN

SVEN ROMANUS

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner med anledning av den resolution som FN:s säkerhetsråd den 6 april 1976 har antagit i fråga om Rhodesia. Genom den föreslagna ändringen kommer vissa förfoganden beträffande firma, varumärke och registrerat mönster att omfattas av lagen. På samma gång begärs riksdagens samtycke till att sanktionerna mot Rhodesia utvidgas i motsvarande omfattning.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner

dels att i 1 § ordet "riksdagssession" skall bytas ut mot "riksmöte",

dels att i 1, 3–11, 14 och 15 §§ samt punkten 3 i övergångsbestämmelserna ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 5 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §

Regeringen får meddela förbud att till fysisk eller juridisk person med hemvist i blockerad stat överlåta firma, varumärke eller registrerat mönster eller att upplåta särskild rätt därtill.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-02-22

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Blix, Cars, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Sven Romanus

Proposition om ändring i lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner, m. m.

1 Inledning

Sverige är som medlem i Förenta Nationerna (FN) folkrättsligt bundet av sådana beslut om sanktioner av icke-militär natur som säkerhetsrådet har antagit i syfte att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet. Med anledning av Rhodesias ensidiga självständighetsförklaring har säkerhetsrådet antagit resolutioner den 12 och 20 november 1965, den 9 april och den 16 december 1966, den 29 maj 1968 samt den 18 mars 1970. Resolutionerna har för svensk del medfört en rad författningsåtgärder av vilka de senaste vidtogs år 1971. Med stöd av lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner (sanktionslagen) har sålunda utfärdats dels förordningen (1971: 177) om tillämpning av nämnda lag (Rhodesiaförordningen), dels kungörelsen (1971: 178) om vissa sanktioner mot Rhodesia (Rhodesiakungörelsen).

FN:s säkerhetsråd har den 6 april 1976 (nr 388) och den 27 maj 1977 (nr 409) antagit ytterligare resolutioner i fråga om Rhodesia. Jag avser att nu ta upp frågan om lagstiftning med anledning av dessa resolutioner.

2 Allmän bakgrund

FN:s främsta syfte är att upprätthålla internationell fred och säkerhet. För att möjliggöra ett snabbt och effektivt inskridande från FN:s sida har medlemmarna enligt artikel 24 i FN:s stadga överlåtit huvudansvaret för fredens och säkerhetens tryggnad på säkerhetsrådet, som därvid har rätt att handla på medlemmarnas vägnar.

Av artikel 25 i stadgan framgår att stat som är medlem i FN är skyldig att godta och verkställa säkerhetsrådets beslut i överensstämmelse med stadgan. I artikel 48 sägs att åtgärd som fordras för att verkställa säkerhetsrådets beslut för upprätthållande av internationell fred och säkerhet skall vidtas av samtliga medlemmar i FN eller av vissa bland dem, allt efter säkerhetsrådets bestämmande.

Enligt artikel 39 ankommer det på rådet att bedöma om det föreligger en situation som innebär hot mot freden, fredsbrott eller angreppshandling samt att föreslå eller besluta om vilka åtgärder som skall vidtas i överensstämmelse med artiklarna 41 och 42 för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet. I artikel 41 talas om avbrytande av ekonomiska eller diplomatiska förbindelser eller av kommunikationer. Enligt artikel 42 kan inskridande ske med militära styrkor, om säkerhetsrådet finner att åtgärder av icke-militär natur skulle vara otillräckliga.

En förutsättning för att rådet skall kunna fatta ett för medlemsstaterna bindande beslut om sanktioner är således enligt artikel 39, att rådet först har fastställt att ett hot mot freden, ett fredsbrott eller en angreppshandling föreligger.

I fråga om ekonomiska och andra sanktioner av *icke-militär* natur sägs i artikel 41, att rådet äger dels besluta vilka åtgärder som utan att innebära bruk av vapenmakt skall användas för att ge verkan åt dess beslut, dels uppfordra FN:s medlemmar att vidta sådana åtgärder. I artikeln sägs det vidare, att åtgärderna kan innefatta fullständigt eller partiellt avbrytande av ekonomiska förbindelser, järnvägs-, sjö-, luft-, post-, telegraf- och radioförbindelser eller annan samfärdsel ävensom avbrytande av de diplomatiska förbindelserna. Artikelns uppräknning av åtgärder som kan komma i fråga är inte uttömmande utan får ses som en exemplifiering. Alla slags sanktioner, som inte innefattar bruk av vapenmakt, faller under artikeln.

Militära sanktioner av bindande natur för alla medlemsstater kan inte komma till stånd förrän medlemsstaterna har ingått avtal med rådet om att ställa väpnade styrkor till rådets förfogande eller att ge bistånd av olika slag (artikel 43). Något sådant avtal har ännu inte slutits. Anordningen med avtal möjliggör för medlemsstaterna att avgöra i vilken omfattning och på vad sätt de skall delta i militära sanktioner.

3 Säkerhetsrådets resolutioner

Som nämnts inledningsvis har säkerhetsrådet med anledning av Rhodesias ensidiga självständighetsförklaring antagit resolutioner den 12 och 20 november 1965, den 9 april och den 16 december 1966, den 29 maj 1968 samt den 18 mars 1970. Resolutionerna innefattar beslut eller rekommendation om sanktioner av icke-militär natur mot Rhodesia. Beträffande innehållet i de fem först nämnda resolutionerna hänvisas till prop. 1969: 78

med förslag till lag om vissa sanktioner mot Rhodesia m. m. (s. 7–11). I FN-lagkommitténs betänkande (SOU 1970: 19) Svensk FN-lag lämnas en redogörelse för de åtgärder som Sverige och vissa andra stater har vidtagit i anledning av dessa resolutioner (s. 27–30). Jag hänvisar till den redogörelsen. För innehållet i resolutionen den 18 mars 1970 hänvisas till prop. 1971: 77 (s. 106).

Säkerhetsrådet har därefter antagit ytterligare två resolutioner beträffande Rhodesia, nämligen den 6 april 1976 (res. 388) och den 27 maj 1977 (res. 409). Resolutionerna i sin engelska version jämte svensk översättning bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1 och 2*.

I *resolutionen den 6 april 1976* behandlas dels vissa försäkringsfrågor (punkten 1), dels frågor av närmast immaterialrättslig karaktär (punkten 2). Punkten 1 i resolutionen innehåller sålunda beslut om att medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att förhindra att medborgare i det egna landet och personer med hemvist där meddelar försäkring beträffande varor som de vet eller har skälig anledning antaga antingen har utförts från Rhodesia eller är avsedda att införas dit efter den 6 april 1976 i strid mot säkerhetsrådets resolution den 29 maj 1968 (punkten 1 a och b). Försäkringsförbudet skall också omfatta varor och annan egendom i Rhodesia som tillhör vissa rättssubjekt i detta land och beträffande vilken meddelande av försäkring står i strid mot 1968 års resolution (punkten 1 c). I punkten 2 föreskrivs att medlemsstaterna skall vidta erforderliga åtgärder för att förhindra att medborgare i det egna landet och personer med hemvist där upplåter vissa immaterialrätter till rättssubjekt i Rhodesia. Det gäller firmanamn vare sig upplåtelsen är begränsad till just namnet eller ingår som en del i ett s. k. franchisingavtal. I samband med sistnämnda slag av avtal skall det vidare inte längre vara tillåtet att upplåta varumärke eller registrerat mönster (trade mark or registered design).

I *resolutionen den 27 maj 1977* har säkerhetsrådet beslutat att medlemsstaterna skall förbjuda att vissa betalningsmedel används i eller överförs till det egna landet. Förbudet tar sikte på kapitaltransaktioner som företas av den illegala regimen i Rhodesia eller av fysiska eller juridiska personer med hemvist eller säte i Rhodesia. Syftet med transaktionen skall vara att tillgodose kontor eller agentur som den olagliga regimen har upprättat i medlemsstaten. Från förbudet undantas transaktioner till förmån för kontor eller agentur som har upprättats uteslutande för att verkställa pensionsutbetalningar.

4 Gällande rätt

Stat som är medlem i FN är som tidigare nämnts folkrättsligt skyldig att efterkomma säkerhetsrådets beslut om sanktioner av icke-militär natur. Enskilda rättssubjekt är däremot inte omedelbart bundna av säkerhetsrå-

dets resolutioner vare sig dessa har formen av beslut eller rekommendationer. För svensk del införlivas resolutioner av detta slag med svensk rätt genom utfärdande av särskild lag eller annan författning i ämnet.

Sedan den 1 juli 1971 är den inledningsvis nämnda sanktionslagen det grundläggande instrumentet för genomförande av sanktioner av icke-militär natur.

Enligt 1 § sanktionslagen får regeringen, i den mån det påkallas med anledning av beslut som har fattats eller rekommendation som har antagits av FN:s säkerhetsråd, interimistiskt förordna att vissa i lagen närmare angivna åtgärder skall vidtas mot stat eller område som i nyssnämnda ordning har gjorts till föremål för sanktioner (blockerad stat). Från lagteknisk synpunkt innebär sanktionslagen att regeringen befullmäktigas att sätta en eller flera av bestämmelserna i 3–8 och 15 §§ helt eller delvis i kraft i förhållande till en eller flera blockerade stater. Regeringens förordnande förfaller emellertid, om det inte inom viss kortare tid underställs riksdagen för prövning av frågan huruvida det skall bestå.

I 3–6 §§ sanktionslagen uppräknas vilka åtgärder rörande varor, dvs. materiella ting av lös egendoms natur samt elektrisk kraft, som regeringen kan förbjuda med stöd av lagen. I 7–8 §§ anges vad som får förordnas i fråga om betalnings- eller kreditrestriktioner resp. kommunikationer, och i 15 § öppnas möjlighet till avvisning av utlänning som skäligen kan antagas ha hemvist i blockerad stat och ha begått eller avse att begå handling som står i strid mot förbud enligt 3–8 §. I 11 § föreskrivs straff för den som bryter mot förbud som har meddelats med stöd av 3–8 §.

Regeringen har, med riksdagens i förväg inhämtade samtycke (prop. 1971: 77, Uu 1971: 167), genom Rhodesiaförordningen stadgat att 3 §, 4 § 1, 3 och 4, 5–8 §§ samt 15 § nämnda lag skall äga tillämpning med anledning av de resolutioner som FN:s säkerhetsråd har antagit i fråga om Rhodesia den 12 och 20 november 1965, den 9 april och 16 december 1966, den 29 maj 1968 och den 18 mars 1970. Regeringen har vidare genom den inledningsvis nämnda Rhodesiakungörelsen meddelat närmare bestämmelser om sanktionernas omfattning.

Sanktionslagen, Rhodeisaförordningen samt Rhodesiakungörelsen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3, 4 och 5*. Till det närmare innehållet i bestämmelserna återkommer jag i det följande.

5 Överväganden

5.1 Inledning

Som tidigare har anförts finns det en folkrättslig skyldighet enligt VII kap. FN-stadgan för medlemsstat att efterkomma säkerhetsrådets beslut om icke-militära sanktioner. För svensk del är det självklart att lojalt

verkställa på det nationella planet vad säkerhetsrådet sålunda kan ha beslutat. Det är med denna utgångspunkt man måste pröva om resolutionerna den 6 april 1976 och den 27 maj 1977 täcks av de nu gällande bestämmelserna. Blir svaret nekande bör lagstiftningen kompletteras.

I detta sammanhang vill jag peka på en skillnad som föreligger mellan säkerhetsrådets resolutioner å ena sidan och internationella konventioner å andra sidan. En konvention som berör viktiga rättsprinciper föregås i regel av omfattande förarbeten. Säkerhetsrådets resolutioner har däremot ofta utarbetats på kort tid utan att möjlighet har funnits att i detalj överväga deras verkningar inom olika nationella rättssystem. Resolutioner tillkommer efter förhandlingar mellan säkerhetsrådets medlemmar och utgör oftast resultatet av sammanjämkningar mellan olika ståndpunkter. Ordalydelsen av en resolution kan därför ibland ha förestavats mera av viljan att överbrygga meningsmotsättningar än av intresset att ge ett entydigt uttryck åt vad slags sanktionsåtgärd som avses. En tillämpning av resolutionerna efter ordalagen skulle därför inte sällan kunna leda till resultat som kan te sig otillfredsställande eller rentav orimliga och som knappast kan ha åsyftats vid resolutionens tillkomst. Man kan därför inte i alla detaljer känna sig bunden av de formuleringar som har använts i resolutionerna utan bör i stället tolka resolutionerna efter deras allmänna anda och söka på ett förnuftigt sätt utforma de regler som behövs för att förverkliga syftena bakom resolutionerna (jfr prop. 1969: 78 s. 32 och 1971: 77 s. 49).

5.2 1976 års resolution

5.2.1 Försäkring

I punkten 1 i resolutionen föreskrivs att medlemsstaterna skall vidta erforderliga åtgärder för att förhindra att medborgare i det egna landet eller personer med hemvist där i strid mot säkerhetsrådets resolution den 29 maj 1968 meddelar försäkring beträffande dels varor som har utförts från Rhodesia (punkten 1 a), dels varor avsedda att införas i Rhodesia (punkten 1 b) och dels varor eller annan egendom i Rhodesia som tillhör vissa rättssubjekt i detta land (punkten 1 c). Punkten 1 innebär således inte några nya förpliktelser för medlemsstaterna utan får snarare ses som en erinran om vad som gäller enligt 1968 års resolution. För svensk del har 1968 års resolution redan föranlett lagstiftning.

Enligt 5 § 3 sanktionslagen jämförd med 4 § 4 samma lag får regeringen således meddela förbud mot att genom meddelande av försäkring främja utförelse av vara från blockerad stat. Ett sådant förbud har meddelats genom 3 § 3 Rhodesiakungörelsen jämfört med 2 § första stycket samma kungörelse. Enligt 6 § sanktionslagen får regeringen vidare förbjuda meddelande av försäkring i fråga om vara som har utförts från blockerad stat efter det att förbud som har meddelats med stöd av 4 § 4 sanktionslagen

trätt i kraft. Enligt punkten 3 i övergångsbestämmelserna till sanktionslagen kan ett sådant förbud också omfatta varor som har utförts från Rhodesia sedan lagen (1969:232) om vissa sanktioner mot Rhodesia trätt i kraft. I 3 § andra stycket Rhodesiakungörelsen har i enlighet härmed upptagits ett försäkringsförbud beträffande vara som härrör från Rhodesia och som har utförts därifrån den 11 juni 1969 eller senare. Punkten 1 a är således täckt av gällande bestämmelser.

När det gäller försäkring av varor avsedda att införas i Rhodesia är läget likartat. Enligt 5 § 3 sanktionslagen jämförd med 4 § 1 samma lag får regeringen meddela förbud mot att genom meddelande av försäkring främja införsel av vara till blockerad stat. Ett sådant förbud har också meddelats genom 3 § 3 Rhodesiakungörelsen jämförd med 1 § och 2 § första stycket samma kungörelse. Även punkten 1 b har således täckning i gällande bestämmelser.

Det i punkten 1 c upptagna försäkringsförbudet gäller inte endast varor (commodities, products) utan egendom över huvud taget (or other property) som finns i Rhodesia. Som har utvecklats i prop. 1969:78 (s. 33 och 39) bör "commodities or products" tolkas vidsträckt och inbegripa alla produkter eller nyttigheter som kan framställas, utföras från eller införas till Rhodesia. I enlighet härmed används i sanktionslagen ordet "vara" för att täcka de angivna engelska orden. "Vara" definieras därvid som ett materiellt ting av lös egendoms natur. Även elektrisk kraft betraktas som "vara" (2 § andra stycket sanktionslagen). Utanför begreppet "vara" faller sådana nyttigheter som tjänster samt tillhandahållande av lokaler och arbetskraft. Även fast egendom faller utanför.

Försäkringsförbudet i punkten 1 c har emellertid vissa begränsningar. Dels gäller förbudet endast egendom som i dag tillhör handels- eller industriföretag eller allmän inrättning i Rhodesia. Dels och framför allt krävs att meddelande av försäkring strider mot 1968 års resolution.

1968 års resolution (punkten 3 b) förbjuder verksamhet som främjar export från Rhodesia. Punkten 1 c i 1976 års resolution bör ses som en erinran om att försäkring av egendom i Rhodesia kan stå i strid mot sistnämnda bestämmelse i 1968 års resolution. Av skäl som har redovisats i anslutning till punkten 1 a kräver inte heller punkten 1 c lagstiftningsåtgärder.

Jag vill tillägga att regeringen enligt 7 § sanktionslagen får meddela förbud att utifrån verkställa betalning till mottagare i blockerad stat. Förbud får också meddelas mot att verkställa betalning till någon utanför blockerad stat, om betalningen är avsedd för mottagare i den blockerade staten eller för verksamhet av ekonomisk art som idkas där eller drivs därifrån. Regeringen får även meddela förbud att lämna eller förmedla uppdrag att verkställa en otillåten betalning. I 5 § Rhodesiakungörelsen har förbud av nyss angivet slag meddelats beträffande betalningar till Rhodesia. Det är uppenbart att möjligheterna för ett svenskt rättssubjekt att sälja försäkring-

är i Rhodesia är i det närmaste obefintliga, när det på angivet sätt är förbjudet att direkt eller indirekt betala utfallande försäkringsbelopp till mottagare i Rhodesia.

5.2.2 *Firma, varumärke och mönster*

I punkten 2 åläggs medlemsstaterna att på lämpligt sätt förhindra att medborgare i det landet och fysiska eller juridiska personer med hemvist eller säte där upplåter vissa immaterialrätter till rättssubjekt i Rhodesia. Det gäller firmanamn (trade name) vare sig upplåtelsen är begränsad till just firmarätten eller ingår som en del i ett s. k. franchisingavtal. I samband med sistnämnda slag av avtal skall det inte heller längre vara tillåtet att upplåta varumärke eller mönsterrätt (trade mark or registered design).

Bakgrunden till bestämmelsen är uppgifter om att multinationella företag kringgår förbudet att exportera till Rhodesia genom att teckna s. k. franchisingavtal med rhodesiska företag. Genom ett sådant avtal tillförsäkras förvärvaren vanligen rätt att använda upplåtarens firmanamn eller varumärke och får del av dennes speciella kunnande när det gäller produktion eller marknadsföring av de produkter eller tjänster som avses med avtalet. I gengäld förbinder sig förvärvaren – förutom att betala ersättning för upplåtelsen – ofta att tillämpa upplåtarens företagspolicy. Som exempel på franchisingavtal i Sverige vill jag hänvisa till vissa hamburgerrestauranger och biluthyrningsföretag med amerikansk framtoning (jfr SvJT 1976 s. 227–234 och 734–738).

Franchising är ett begrepp som ännu inte förekommer i svensk lag. Det är inte heller påkallat att införa termen i detta lagstiftningsärende. Resolutionen tar emellertid bl. a. sikte på franchisingavtal som innefattar upplåtelse av vissa immaterialrätter, nämligen firma-, varumärkes- och mönsterrätt. Det synes vara rimligt att man vid prövningen av om resolutionen kräver svensk lagstiftning använder sig av dessa immaterialrättsliga begrepp.

Sanktionslagstiftningen innehåller i dag inga bestämmelser om firma, varumärke eller mönster och ger inte heller i övrigt möjlighet att förbjuda nu ifrågakvarande avtal. Resolutionen kräver därför lagstiftningsåtgärder. Vid utformningen av dessa kan viss ledning hämtas från sanktionslagens bestämmelser om uppfinningar.

Enligt 5 § 4 sanktionslagen får regeringen förbjuda överlåtelse eller förvärv av uppfinning eller upplåtelse eller förvärv av särskild rätt därtill under förutsättning att åtgärden är ägnad att främja enligt 3 eller 4 § sanktionslagen förbjudet förfarande. Beträffande innebörden av sistnämnda främjandekrav hänvisas till vad jag har anfört därom i avsnitt 5.2.1.

I resolutionen finns inte något stöd för en begränsning av det aktuella förbudet till avtal som på angivet sätt främjar varuutbytet över Rhodesias gränser. Firma, varumärke och registrerat mönster kan därför inte behandlas på samma sätt som uppfinning. Jag förordar i stället en ny paragraf,

5 a §, i sanktionslagen som ger regeringen möjlighet att meddela förbud mot överlåtelse till rättssubjekt med hemvist i blockerad stat av firma, varumärke eller registrerat mönster eller upplåtelse av särskild rätt därtill.

Firma är den benämning under vilken näringsidkare driver sin verksamhet. Även bifirma inbegrips. Näringsidkare förvärvar ensamrätt till firma genom registrering eller inarbetning (1 och 2 §§ firmalagen /1974: 156/). Med varumärke förstås särskilt kännetecken som används av näringsidkare för att från andras varor skilja sådana varor, som han tillhandahåller i sin rörelse. Varumärke kan bestå av figur, ord, bokstäver eller siffror eller av säregen utstyrelse av vara eller dess förpackning. Näringsidkare förvärvar ensamrätt till varumärke genom registrering eller inarbetning (1 och 2 §§ varumärkeslagen /1960: 644/). Med mönster förstås enligt 1 § mönsterskyddslagen (1970: 485) förebilden för en varas utseende eller för ett ornament. Mönsterrätt förvärvas genom registrering. Beträffande hemvistbegreppet hänvisas till 10 kap. 1 § rättegångsbalken.

5.3 Resolutionen den 27 maj 1977

I resolutionen förbjuds vissa åtgärder som kan företas av dels den illegala regimen i Rhodesia, dels fysisk eller juridisk person i Rhodesia. Vad som förbjuds är användning (use) av kapital som finns i medlemsstat. Vidare förbjuds införsel (transfer) till medlemsstat av kapital. Varje nu nämnd åtgärd är emellertid inte förbjuden. Vad man vill hindra är kapitaltransaktioner till förmån för kontor eller agentur som den olagliga regeringen har upprättat i medlemsstaten. Uttryckligen undantagna från förbudet är emellertid sådana kontor eller agenturer som har etablerats i medlemsstat uteslutande för att möjliggöra utbetalning av pensioner.

Det kan konstateras att några sådana kontor eller agenturer som avses i resolutionen inte finns i Sverige och att sanktionslagen torde ge tillfredsställande möjligheter att ingripa mot etablering av sådana kontor eller agenturer. Någon svensk lagstiftning påkallas därför inte av resolutionen.

5.4 Ikraftträdande

Den lagstiftning som jag har förordat under 5.2.2 bör träda i kraft den 1 juli 1979.

5.5 Förordnande om tillämpning av den föreslagna lagändringen

Enligt 1 § andra stycket sanktionslagen skall regeringens förordnande om tillämpning av lagen med anledning av beslut som har fattats eller rekommendation som har antagits av FN:s säkerhetsråd underställas riksdagens prövning. En sådan prövning bör lämpligen ske i samband med att riksdagen tar ställning till den i avsnitt 5.2.2 förordade lagstiftningen.

Chefen för handelsdepartementet ämnar således vid ett senare tillfälle föreslå regeringen att besluta om motsvarande ändringar i Rhodesiaförordningen och Rhodesiakungörelsen.

6 Hemställan

Jag hemställer att regeringen förslår riksdagen att

dels antaga förslaget till lag om ändring i lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner,

dels godkänna att regeringen, med anledning av den resolution som Förenta Nationerna den 6 april 1976 har antagit i fråga om Rhodesia, förordnar om tillämpning av den föreslagna 5 a §.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Säkerhetsrådets resolution den 6 april 1976

The Security Council,

Reaffirming its resolutions 216 (1965) of 12 November 1965, 217 (1965) of 20 November 1965, 221 (1966) of 9 April 1966, 232 (1966) of 16 December 1966, 253 (1968) of 29 May 1968 and 277 (1970) of 18 March 1970.

Reaffirming that the measures provided for in those resolutions, as well as the measures initiated by Member States in pursuance thereof, shall continue in effect.

Taking into account the recommendations made by the Security Council Committee established in pursuance of resolution 253 (1968) concerning the question of Southern Rhodesia in its special report of 15 December 1975 (S/11913).

Reaffirming that the present situation in Southern Rhodesia constitutes a threat to international peace and security,

Acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations

1. *Decides* that all Member States shall take appropriate measures to ensure that their nationals and persons in their territories do not insure:

(a) Any commodities or products exported from Southern Rhodesia after the date of this resolution in contravention of Security Council resolution 253 (1968) which they know or have reasonable cause to believe to have been so exported;

(b) Any commodities or products which they know or have reasonable cause to believe are destined or intended for importation into Southern Rhodesia after the date of this resolution in contravention of resolution 253 (1968);

(c) Commodities, products or other property in Southern Rhodesia of any commercial, industrial or public utility undertaking in Southern Rhodesia, in contravention of resolution 253 (1968);

2. *Decides* that all Member States shall take appropriate measures to prevent their nationals and persons in their Territories from granting to any commercial, industrial or public utility undertaking in Southern Rhodesia the right to use any trade name or from entering into any franchising agreement involving the use of any trade name, trade mark or registered design in connexion with the sale or distribution of any products, commodities or services of such an undertaking;

3. *Urges*, having regard to the principle stated in Article 2 of the United Nations Charter, States not Members of the United Nations to act in accordance with the provisions of the present resolution.

Översättning av resolutionen

Säkerhetsrådet,

som bekräftar sina resolutioner

216 (1965) den 12 november 1965,

217 (1965) den 20 november 1965,

221 (1966) den 9 april 1966,

232 (1966) den 16 december 1966.

253 (1968) den 29 maj 1968 och
277 (1970) den 18 mars 1970,

som bekräftar att de åtgärder som föreskrivs i dessa resolutioner liksom de åtgärder som har initierats av medlemsstater i enlighet härmed skall fullföljas.

som beaktar de rekommendationer som har utfärdats av den säkerhetsrådskommitté som har upprättats i enlighet med resolution 253 (1968) rörande Sydrhodesia i dess särskilda rapport den 15 december 1975 (S/11913),

som bekräftar att den nuvarande situation i Sydrhodesia utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet.

som handlar i enlighet med kapitel VII i Förenta Nationernas stadga

1. *beslutar* att alla medlemsstater skall vidtaga erforderliga åtgärder för att förhindra att deras medborgare och personer som eljest vistas eller verkar inom deras territorier meddelar försäkring på

(a) råvaror eller produkter som de vet eller har skälig anledning att antaga har utförts från Sydrhodesia efter denna dag i strid mot säkerhetsrådets resolution 253 (1968),

(b) råvaror eller produkter som de vet eller har skälig anledning antaga är destinerade eller eljest avsedda att införas till Sydrhodesia efter denna dag i strid mot resolution 253 (1968),

(c) råvaror, produkter eller annan egendom i Sydrhodesia som tillhör handels- eller industriföretag eller allmän inrättning i Sydrhodesia i strid mot resolution 253 (1968),

2. *beslutar* att alla medlemsstater skall vidtaga erforderliga åtgärder för att förhindra att deras medborgare eller personer som eljest vistas eller verkar inom deras territorier *dels* tillerkänner handels- eller industriföretag eller allmän inrättning i Sydrhodesia rätt att använda firma, *dels* med företag eller inrättning som nyss sagts träffar samarbetsavtal (s.k. franchising), som berättigar till användning av firma, varumärke eller registrerat mönster i samband med försäljning eller tillhandahållande av produkter, råvaror eller tjänster,

3. *uppmänar* stater som inte är medlemmar av Förenta Nationerna att med hänsyn till principen i artikel 2, punkt 6, i Förenta Nationernas stadga handla i enlighet med bestämmelserna i denna resolution.

Säkerhetsrådets resolution den 27 maj 1977

The Security Council,

Reaffirming its resolutions 216 (1965) of 12 November 1965, 217 (1965) of 20 November 1965, 221 (1966) of 9 April 1966, 232 (1966) of 16 December 1966, 253 (1968) of 29 May 1968, 277 (1970) of 18 March 1970 and 388 (1976) of 6 April 1976,

Reaffirming that the measures provided for in those resolutions, as well as the measures initiated by Member States in pursuance thereof, shall continue in effect.

Taking into account the recommendations made by the Security Council Committee established in pursuance of resolution 253 (1968) concerning the question of Southern Rhodesia in its second special report of 31 December 1976 (S/12296) on the expansion of sanctions against Southern Rhodesia.

Reaffirming that the present situation in Southern Rhodesia constitutes a threat to international peace and security.

Acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations,

1. *Decides* that all States Members of the United Nations shall prohibit the use or transfer of any funds in their territories by the illegal régime in Southern Rhodesia, including any office or agent thereof, or by other persons or bodies within Southern Rhodesia, for the purposes of any office or agency of the illegal régime that is established within their territories other than an office or agency so established exclusively for pensions purposes;

2. *Urges*, having regard to the principle stated in Article 2, paragraph 6 of the Charter of the United Nations, States not Members of the United Nations to act in accordance with the provisions of the present resolution;

3. *Decides* to meet not later than 11 November 1977 to consider the application of further measures under Article 41 of the Charter, and meanwhile requests the Security Council Committee established in pursuance of resolution 253 (1968) concerning the question of Southern Rhodesia to examine, in addition to its other functions, the application of further measures under Article 41 and to report to the Security Council thereon as soon as possible.

Översättning av resolutionen

Säkerhetsrådet,

som bekräftar sina resolutioner

216 (1965) den 12 november 1965,

217 (1965) den 20 november 1965,

221 (1966) den 9 april 1966,

232 (1966) den 16 december 1966,

253 (1968) den 19 maj 1968,

277 (1970) den 18 mars 1970 och

388 (1976) den 6 april 1976,

som bekräftar att de åtgärder som föreskrivs i dessa resolutioner liksom de åtgärder som har initierats av medlemsstater i enlighet härmed skall fullföljas.

som beaktar de rekommendationer som har utfärdats av den säkerhetsrådskommitté som har upprättats i enlighet med resolution 253 (1968) rörande Sydrhodesia i dess andra särskilda rapport den 31 december 1976 (S/12296) om vidgade sanktioner mot Sydrhodesia,

som bekräftar att den nuvarande situationen i Sydrhodesia utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet,

som handlar i enlighet med kapitel VII i Förenta Nationernas stadga.

1. *beslutar* att alla medlemsstater skall förbjuda att betalningsmedel används inom eller överförs till deras territorier av den olagliga regimen i Sydrhodesia eller av någon som verkar för dess räkning eller av andra personer eller sammanslutningar i Sydrhodesia, om medlen är avsedda för kontor eller agentur, som den olagliga regimen har upprättat inom deras territorier och kontoret eller agenturen inte uteslutande har upprättats för utbetalning av pensioner:

2. *uppmärksammar* stater som inte är medlemmar av Förenta Nationerna att med hänsyn till principen i artikel 2, punkt 6, i Förenta Nationernas stadga handla i enlighet med bestämmelserna i denna resolution;

3. *beslutar* att senast den 11 november 1977 mötas för att taga ställning till ytterligare åtgärder enligt artikel 41 i stadgan och anmodar sanktionskommittén att till dess, utöver sina övriga uppgifter, undersöka huruvida ytterligare åtgärder kan vidtagas enligt artikel 41 och att snarast möjligt tillställa säkerhetsrådet en rapport i ärendet.

Lag (1971: 176)**om vissa internationella sanktioner¹**

1 § I den mån det påkallas med anledning av beslut som fattats eller rekommendation som antagits av Förenta Nationernas säkerhetsråd i överensstämmelse med Förenta Nationernas stadga kan Konungen förordna att 3 - 8 och 15 §§ skall tillämpas.

Förordnande förfaller, om det ej inom en månad eller, om riksdagssession ej pågår, inom en månad från början av nästkommande session underställes riksdagen för prövning av frågan huruvida det skall bestå och om det ej inom två månader från det underställningen skedde gillas av riksdagen.

Om säkerhetsrådets beslut eller rekommendation helt eller delvis återkallas eller förfaller, skall Konungen så snart det kan ske i motsvarande mån upphäva förordnande eller med stöd därav meddelad föreskrift.

2 § Med blockerad stat förstås i denna lag stat eller område som är föremål för sanktioner enligt beslut eller rekommendation som avses i 1 § första stycket.

Med vara förstås i denna lag materiellt ting av lös egendoms natur. Som vara anses även elektrisk kraft.

Vad som nedan föreskrives om vara gäller dock ej egendom som är avsedd endast för innehavarens personliga bruk.

3 § Konungen får meddela förbud att från riket utföra vara avsedd att införas till blockerad stat och förbud att till riket införa vara som härrör från blockerad stat.

4 § Konungen får meddela förbud att

1. till blockerad stat införa vara,
2. inom blockerad stat tillhandahålla vara i verksamhet av ekonomisk art,
3. utanför blockerad stat tillhandahålla vara avsedd för verksamhet av ekonomisk art som drivs från den blockerade staten,
4. från blockerad stat utföra vara.

5 § Konungen får meddela förbud att vidtaga åtgärd som är ägnad att främja enligt 3 eller 4 § förbjudet förfarande och som innebär

1. tillverkning, bearbetning, sammansättning, installering, underhåll eller reparation av vara eller lämnande av tekniskt bistånd till sådan åtgärd,
2. lastning, lossning, transport eller mottagande till förvaring av vara eller tillhandahållande av transportmedel eller av utrustning eller förnödenhet för transport,

¹ Prop. 1971: 77, UU 11, rskr 167.

3. överlåtelse eller förvärv av vara, upplåtelse eller förvärv av särskild rätt därtill eller meddelande av försäkring därå eller rättshandling som avser i 1 eller 2 nämnd åtgärd beträffande vara,

4. överlåtelse eller förvärv av uppfinning eller upplåtelse eller förvärv av särskild rätt därtill, eller

5. lämnande eller förmedlande av uppdrag för åtgärd som anges i 1–4.

6 § Konungen får förbjuda åtgärd som anges i 5 § 1–3 och lämnande eller förmedlande av uppdrag för sådan åtgärd i fråga om vara som utförts från blockerad stat efter det att förbud som meddelats med stöd av 4 § 4 trätt i kraft.

7 § Konungen får meddela förbud att utifrån verkställa betalning eller lämna kredit till mottagare i blockerad stat eller att verkställa betalning eller lämna kredit till någon utanför blockerad stat, om betalningen eller krediten är avsedd för mottagare i den blockerade staten eller för verksamheten av ekonomisk art som idkas där eller drives därifrån.

Konungen får även meddela förbud att lämna eller förmedla uppdrag för åtgärd som förbjudits enligt första stycket.

8 § Konungen får meddela förbud att utöva trafik till lands samt sjö- eller luftfart till eller från blockerad stat eller att i fråga om sådan verksamhet samarbeta med trafikföretag, som drives i eller från nämnda stat, eller med ägare eller brukare av transportmedel som är registrerat där.

Förbud enligt första stycket får riktas mot ägare och brukare av transportmedel samt mot befälhavare och besättningsman på transportmedel.

Konungen får även meddela förbud att lämna eller förmedla uppdrag att utöva verksamhet som förbjudits enligt första stycket.

9 § Konungen kan för visst fall medge undantag från förbud som meddelats med stöd av 3–8 §.

10 § Förbud som meddelats med stöd av 3–8 § gäller även om avtal om förlärande eller åtgärd som avses i nämnda lagrum slutits innan sådant förbud trätt i kraft, såvida ej Konungen förordnat annat.

11 §¹ Den som bryter mot förbud som meddelats med stöd av 3–8 § dömes, om gärningen skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst två år eller, om gärningen skett av grov oaktsamhet, till böter eller fängelse i högst sex månader. I ringa fall skall ej dömas till ansvar.

För anstiftan av eller medhjälp till gärning som avses i första stycket dömes ej till ansvar.

I den mån det påkallas med anledning av beslut eller rekommendation som avses i 1 § första stycket kan Konungen förordna att svensk medborgare, som utom riket begått brott som avses i denna paragraf, skall dömas efter denna lag och vid svensk domstol, även om 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken ej är tillämplig och utan hinder av 2 kap. 5 a § första och andra styckena nämnda balk.

¹ Senaste lydelse 1972: 815.

12 § Uthytte av brott enligt denna lag skall förklaras förverkat, om det ej är uppenbart obilligt.

13 § Egendom som använts såsom hjälpmedel vid brott enligt denna lag eller som frambragts genom sådant brott kan förklaras förverkad, om det är påkallat till förebyggande av brott eller eljest särskilda skäl föreligger. Detsamma gäller egendom med vilken tagits befattning som utgör brott enligt denna lag.

I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

14 § Åtal för brott enligt denna lag får väckas endast efter förordnande av Konungen eller den Konungen bemyndigar.

15 § Konungen får förordna att utlänning som skäligen kan antagas ha hemvist i blockerad stat och ha begått eller avse att begå sådan handling som står i strid mot förbud enligt 3–8 § kan avvisas i den ordning som föreskrivs i utlänningslagen (1954: 193).

Förordning (1971: 177)

om tillämpning i fråga om Rhodesia av lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner¹

Regeringen har, med stöd av 1 § lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner och med riksdagens samtycke², funnit gott förordna, att 3 §, 4 § 1, 3 och 4, 5–8 §§ samt 15 § nämnda lag skall äga tillämpning med anledning av de resolutioner som Förenta Nationernas säkerhetsråd antagit i fråga om Rhodesia den 12 och 20 november 1965, den 9 april och den 16 december 1966, den 29 maj 1968 och den 18 mars 1970.

¹ Författningens rubrik m. m. ändrad 1977: 1128.

² Prop. 1971: 77, UU 11, rskr 167.

Kungl. Maj:ts kungörelse (1971: 178) om vissa sanktioner mot Rhodesia

1 § Vara som är avsedd att införas till Rhodesia får ej utföras från riket. Vara som härrör från Rhodesia och som har utförts därifrån den 11 juni 1969 eller senare får ej införas till riket.

2 § Vara får ej införas till Rhodesia eller utföras därifrån.

Vara får ej tillhandahållas utanför Rhodesia, om varan är avsedd för verksamhet av ekonomisk art som drives från Rhodesia.

3 § Åtgärd får ej vidtagas som är ägnad att främja i 1 eller 2 § nämnd handling och som innebär

1. tillverkning, bearbetning, sammansättning, installering, underhåll eller reparation av vara eller lämnande av tekniskt bistånd till sådan åtgärd,

2. lastning, lossning, transport eller mottagande till förvaring av vara eller tillhandahållande av transportmedel eller av utrustning eller förnödenhet för transport,

3. överlåtelse eller förvärv av vara, upplåtelse eller förvärv av särskild rätt därtill eller meddelande av försäkring därå eller rättshandling som avser i 1 eller 2 nämnd åtgärd beträffande vara,

4. överlåtelse eller förvärv av uppfinning eller upplåtelse eller förvärv av särskild rätt därtill, eller

5. lämnande eller förmedlande av uppdrag för åtgärd som anges i 1 - 4.

I fråga om vara som härrör från Rhodesia och som har utförts därifrån den 11 juni 1969 eller senare gäller att rättshandling, som anges i första stycket 3 och som avser ekonomiskt mellanhavande, ej får företagas, oavsett om den är ägnad att främja i 1 eller 2 § nämnd handling eller ej. Ej heller får sådan vara transporteras.

4 § Från förbudet i 1 § mot utförsel från riket samt från förbudet i 2 § mot införsel till Rhodesia och tillhandahållande av vara utanför Rhodesia undantages vara som är avsedd endast för medicinskt bruk, utrustning och materiel för undervisning i undervisningsanstalt, publikation, nyhetsmaterial och, när det är påkallat av särskilda humanitära skäl, livsmedel.

Från förbudet i 1 § mot utförsel från riket undantages vara som är avsedd att föras genom Rhodesia till mottagare i Zambia. Från förbuden i 2 § mot införsel till och utförsel från Rhodesia undantages vara som är under transport till mottagare i Zambia eller från avsändare där.

5 § Till mottagare i Rhodesia får ej utifrån verkställas betalning eller lämnas kredit. Ej heller får betalning verkställas eller kredit lämnas till någon utanför Rhodesia, om betalningen eller krediten är avsedd för någon i Rhodesia eller för verksamhet av ekonomisk art som idkas i eller drives från Rhodesia.

Ej heller får uppdrag lämnas eller förmedlas för åtgärd som är förbjuden enligt första stycket.

Från förbuden enligt första och andra styckena undantages dels betalning och kredit, som avser endast pension, medicinskt eller humanitärt ändamål, undervisningsändamål eller anskaffande av nyhetsmaterial, dels betalning och kredit för transport av sådan vara som anges i 4 §.

6 § Luftfart får ej utövas till eller från Rhodesia eller i samarbete med rhodesiskt lufttrafikföretag eller med ägare eller brukare av rhodesiskt luftfartyg. Vad som sagts nu gäller ej luftfart som avser enbart transport av sådan vara som anges i 4 §.

Förbud enligt första stycket gäller ägare och brukare av luftfartyg samt befälhavare och besättningsman på sådant fartyg.

Uppdrag att utöva luftfart som är förbjuden enligt första stycket får ej lämnas eller förmedlas.

7 §¹ Förbud enligt denna kungörelse gäller svenska medborgare och utlänning med avseende på handling som har företager här i riket eller på svenskt fartyg eller luftfartyg.

Svensk medborgare som utom riket företager handling som är förbjuden enligt 1–6 § dömes efter lagen (1971: 176) om vissa internationella sanktioner och vid svensk domstol, även om 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken ej är tillämplig och utan hinder av 2 kap. 5 a § första och andra styckena nämnda balk.

8 § Utlänning som skäligen kan antagas ha hemvist i Rhodesia och ha begått eller avse att begå handling som, om den hade begåtts av svensk medborgare, varit förbjuden enligt 1–6 § kan avvisas i den ordning som föreskrives i utlänningslagen (1954: 193). Vad som sagts nu gäller även i fråga om utlänning som skäligen kan antagas ha hemvist i Rhodesia och ha begått handling i strid mot 2–6 § lagen (1969: 232) om vissa sanktioner mot Rhodesia.

¹ Senaste lydelse 1972: 817.